



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias  
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||  
quatuor.||**

**Durandus <de Sancto Porciano>**

**Antverpiæ, 1567**

Quæstio quarta. Vtrum materia corporalis obediat dæmonibus ad nutu[m].

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)







nam, sed sufficit quod sit forma eiusdem rationis cum ea quam inducit (sicut calor si per se subsisteret virtute diuina vere calefaceret) vel quod in virtute eius sit forma quam inducere debet.

7 Oportet ergo inuestigare aliam causam, quare angelus non possit mouere ad formam, & sic dici potest quod inter formas quae sunt actus & perfectio materiae est quaedam quae non potest educi de potentia materiae. Sed est per solam creationem (vt anima rationalis) & de tali patet quod non potest praeduci per actionem cuiuscumque angeli, quia potentia creandi vel non potest communicari alicui creaturae, vel saltem non est communicata sicut dictum fuit. i. dist. qu. 4. huius lib. Aliae autem formae quae educuntur de potentia materiae habent sufficientia principia suae educationis in materia corporali, & ideo frustra ponerentur alia principia educationis alium formati. Deus autem & natura nihil faciunt frustra, propter quod nulli naturae communicata est potentia educendi vel introducendi tales formas in materia nisi in solum agentibus corporalibus in quibus sunt rationes feminales omnium formarum & effectuum naturalium, & quia angeli plenissime nouerunt causas & rationes feminales omnium rerum materialium, & in eis obediunt naturae corporali ad motum, idcirco possunt coniungere actiua passiuus, & ea quae possunt facere ad celerem productionem effectuum. Et ideo per tale ministerium angelorum fiunt mirabiles effectus in naturalibus & mira celeritate sicut Magi in Aegypto fecerunt serpentes & ranas quas tamen virtute sua non producant, sed per conjunctionem actiuorum & passiuorum naturalium.

8 Ad primum arg. dicendum quod anima etiam moueat motu locali corpus, tamen non moueat ad formam nisi mediante motu locali. Ex timore enim reuocatur sanguis ab exterioribus ad interiora, propter quod per consequens exteriora pallescunt & frigescent. E conuerso est in veracundia quia mittitur sanguis ad exteriora & ideo rubescunt veterundati, & similiter est de angelis, quia mediante his corporibus naturalibus quae obediunt eis ad motum localem possunt causare in his inferioribus formam aliquam.

9 Ad secundum dicendum quod quicquid potest virtus inferior potest virtus superior in effectibus communibus virtuti utriusque. Sed in effectibus propriis non, homo enim non potest asinum generare, asinus tamen asinum generat.

10 ARGUMENTUM primum pro altera parte bene concludit quod angeli immediate non dant formam sed mediantibus actionibus rerum naturalium.

11 Ad aliud dicendum quod angelus simul est cum corpore quod mouet. Sed illam similitudinem vel praesentiam non facit situs sed ordo.

#### QUESTIO QUINTA.

Vtrum angelus moueat caelum vel quodcumque corpus per intellectum & voluntatem: an per aliam potentiam.

Thom. q. 110. ar. 3.

Secundo quaeritur, vtrum angelus moueat caelum, vel quodcumque corpus per intellectum & voluntatem, vel per aliquam aliam potentiam: & videtur quod per aliam potentiam, quia angelus in quacumque distantia potest velle & intelligere rem quacumque, sed non potest mouere quacumque rem, neque in quacumque distantia, ergo &c.

2 Item mouere est actus transiens in alterum, sed actus intellectus & voluntatis non transit in alterum. Intelligere enim & velle sunt actiones intra manentes, ergo &c.

3 CONTRA. Omnis virtus non organica est intellectus aut voluntas. Sed potentia motiua in angelo est virtus non organica, ergo est intellectus aut voluntas.

4 RESPONSIO. Quidam dicunt & satis probabiliter quod in angelo praeter intellectum & voluntatem est virtus quaedam motiua realiter ab eis distincta, quia sicut anima humana mouet corpus sibi coniunctum sic angelus mouet corpus a se distinctum, secundum suppositionem. Sed in anima mouente corpus sibi coniunctum est alia virtus imperans motum (scilicet voluntas vel appetitus sensitivus) & alia exequens motum (scilicet virtus quae est in nervis & musculis) ergo in angelo mouente corpus separatum ad quod mouendum videntur plura requiri quam ad mouendum corpus coniunctum multo fortius est alia virtus exequens motum, a voluntate quae motum imperat. Pro hac opinione

videtur esse articulus qui dicit quod angelus non mouet sola voluntate. Similiter etiam confirmatur haec opinio per illas duas rationes ad hanc partem adductas.

5 Quicquid fit de conclusione, ratio tamen magis videtur esse ad oppositum quam ad propositum. Aliter enim mouet anima corpus & aliter angelus, Anima enim (cum sit actus & forma corporis) non sic mouet corpus vt ipsa sit mouens secundum seipsam, & corpus vt diffinita ab anima sit motum, forma enim non mouet materiam, sed in forma, quia forma & agens non possunt coincidere in idem secundum numerum. Ita quod idem respectu eiusdem sit forma & agens, vt patet. 2. Phis. Et ideo anima cum sit forma vt quod quid erat esse respectu corporis non potest esse causa vt vnde principium motus, propter quod virtus exequens motum in rebus animatis non potest esse virtus solius animae, sed est virtus coniuncta, illa scilicet quae est in nervis & musculis. Mouetur enim animal per hoc quod pars mouet partem, non essentialis essentialem, puta forma materiam, anima scilicet corpus, sed integralis integram sicut crus tibiam & huiusmodi, quantum virtus mouendi actiua magis tenet se ex parte animae. Et virtus mouendi passiuae, magis ex parte corporis, quia secundum communitatem formae est agere. Alterius autem potentiae est pati. In homine igitur potest virtus imperans motum esse solius animae, puta voluntas, sed non virtus exequens pro eo quod anima forma est corporis. Et ideo eius est informare corpus non mouere. Et ideo alia est virtus motum imperans, alia exequens. Angelus autem non est alicuius corporis actus, & ideo nihil prohibet in eo esse eandem virtutem imperantem motum & exequentem.

6 Propter quod contrarium euenientius sic arguitur. Sicut se habet omnis cognitio nostra ad intellectum angelum, sic omnis vis motiua nostra se habet ad voluntatem angelum. Sed omnia quae nos sensu & intellectu cognoscimus, angelus solo intellectu cognoscit, ergo a simili quicquid nos a voluntate facimus, & omni vi motiua angelus per voluntatem perficit. Nec hoc est contra articulum qui dicit quod angelus non sola voluntate mouet, quia licet angelus non habeat aliam potentiam motiua nisi voluntatem, non subiacitur tamen voluntati suae quantum ad actum mouendi quicquid ei subiacetur quantum ad actum volendi, vnde non potest mouere quacumque res, nec qualitercumque libere vel placeret, sed determinato modo prout natura sua exigit, vel Deus praecipit, seu permittit, sicut & Deus non omnia vult quae scit quantum non sit in eo alia voluntas & scientia, sed vnum & idem, quia ad plura se extendit obiectum scientiae quam voluntatis. Sic in angelo, quatenus voluntas sit idem quod sua potentia motiua ad plura tamen se extendit in volendo quam in mouendo.

7 PER hoc patet responsio ad articulum. Et ad primum argumentum quantum ad aliquam eius partem, scilicet quomodo angelus potest velle aliquid quod non potest mouere. Sed quantum ad aliam partem, scilicet de distantia procedit argumentum ex falsa imaginatione, quia angelus per essentiam suam, nec est loco propinquus nec remotus, vnde si poneretur in angelo virtus motiua alia a voluntate, ita esset absoluta a loco & a distantia locali sicut voluntas. Adhuc dato quod requireretur in angelo approximatio localis ad rem motam non potest concludi quin voluntas sit virtus motiua, quia tunc diceretur quod licet voluntas angeli non requiratur approximatio quo ad actum volendi, requirit tamen quo ad actum mouendi, quia secundum istam positionem haberet duplicem actum, velle & mouere, sicut si calor ignis esset volitius & calefactivus ad volendum quod non requireretur approximatio, sed solum ad calefaciendum.

8 Ad secundum argumentum dicendum quod angelus non mouet per velle sed vult, & non mouet per intelligere, sed intelligit. Mouet autem per mouere per quod non vult nec intelligit. Et possunt hi omnes actus esse ab eadem virtute ordine quodam.

Sententia octavae distinctionis in generalis & specialis.

Soleat etiam in quaestione versari. Superius determinauit Magister de potestate angelorum honorum & malorum quantum ad meritum & demeritum. Hic determinat de potentia eorundem quantum ad assumptionem corporum. Et diuiditur in duas. Primo inquiritur quomodo

assua